

A. Διδαγμένο Κείμενο **Επίκτητος, Διατριβαί, Β 10.1-4**

Σκέψαι τίς εἶ. Τὸ πρῶτον ἄνθρωπος, τοῦτο δ' ἔστιν οὐδὲν ἔχων κυριώτερον προαιρέσεως, ἀλλὰ ταύτη τὰ ἄλλα ὑποτεταγμένα, αὐτὴν δ' ἀδοῦλευτον καὶ ἀνυπότακτον. Σκόπει οὖν, τίνων κεχώρισαι κατὰ λόγον. Κεχώρισαι θηρίων, κεχώρισαι προβάτων. Ἐπὶ τούτοις πολίτης εἶ τοῦ κόσμου καὶ μέρος αὐτοῦ, οὐχ ἔν τῶν ὑπηρετικῶν, ἀλλὰ τῶν προηγουμένων· παρακολουθητικός γὰρ εἶ τῇ θεῖα διοικήσει καὶ τοῦ ἕξης ἐπιλογιστικός. Τίς οὖν ἐπαγγελία πολίτου; Μηδὲν ἔχειν ἰδίᾳ συμφέρον, περὶ μηδενὸς βουλευέσθαι ὡς ἀπόλυτον, ἀλλ' ὥσπερ ἄν, εἰ ἡ χεὶρ ἢ ὁ πούς λογισμὸν εἶχον καὶ παρηκολούθουν τῇ φυσικῇ κατασκευῇ, οὐδέ ποτ' ἂν ἄλλως ὥρμησαν ἢ ὠρέχθησαν ἢ ἐπανενεγκόντες ἐπὶ τὸ ὅλον.

A1. Να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμιά από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «Σωστό», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «Λάθος», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο.

- i.** Ο άνθρωπος είναι προορισμένος από τη φύση του να εξουσιάζει τα άλλα όντα
- ii.** Ο άνθρωπος, καθώς εντάσσεται σε μια ολότητα με συγκεκριμένους νόμους και κανόνες, έχει περιορισμένη ελεύθερη βούληση
- iii.** Ο άνθρωπος δεν είναι ικανός να κατανοεί τη θεϊκή διακυβέρνηση του κόσμου
- iv.** Ο άνθρωπος πρέπει να αποφασίζει ελεύθερα, σαν να ήταν μεμονωμένο άτομο
- v.** Ο πολίτης του κόσμου πρέπει να επιθυμεί κάτι ανάγοντάς το στο σύνολο.

Μονάδες 10

B1. «Τὸ πρῶτον ἄνθρωπος, τοῦτο δ' ἔστιν οὐδὲν ἔχων κυριώτερον προαιρέσεως, ἀλλὰ ταύτη τὰ ἄλλα ὑποτεταγμένα, αὐτὴν δ' ἀδοῦλευτον καὶ ἀνυπότακτον»: Ποιο θεωρεῖ ο Ἐπίκτητος ὡς πρωταρχικό γνώρισμα του ἀνθρώπου στο παραπάνω ἀπόσπασμα (Μονάδες 4); Πῶς αὐτό το γνώρισμα συνδέεται με τον «λόγον»; (Μονάδες 6)

Μονάδες 10

B2. «Τίς οὖν ἐπαγγελία πολίτου; Μηδὲν ἔχειν ἰδίᾳ συμφέρον, περὶ μηδενὸς βουλευέσθαι ὡς ἀπόλυτον, ἀλλ' ὥσπερ ἄν, εἰ ἡ χεὶρ ἢ ὁ πούς λογισμὸν εἶχον καὶ παρηκολούθουν τῇ φυσικῇ κατασκευῇ, οὐδέ ποτ' ἂν ἄλλως ὥρμησαν ἢ ὠρέχθησαν ἢ ἐπανενεγκόντες ἐπὶ τὸ ὅλον.»: Ποιο εἶναι το χρέος του πολίτη σύμφωνα με τον Ἐπίκτητο και με ποιες εκφραστικές επιλογές επιλέγει να απαντήσει;

Μονάδες 10

B3. Να αντιστοιχίσετε τα πρόσωπα της στήλης Α' με τον ορθό χαρακτηρισμό στη στήλη Β'. Δύο στοιχεία της στήλης Β' περισσεύουν:

Στήλη Α'	Στήλη Β'
α. Αριστοτέλης	1) βασιλιάς της Μακεδονίας
β. Νικόμαχος	2) συνάδελφος του Αριστοτέλη στην Ακαδημία
γ. Πλάτωνας	3) δάσκαλος του Αλέξανδρου
δ. Εύδοξος από την Κνίδο	4) σοφιστής
ε. Θεόφραστος	5) φίλος του Αριστοτέλη
στ. Ηρακλείδης	6) πατέρας του Αριστοτέλη
ζ. Φίλιππος	7) δημαγωγός
η. Ερμίας	8) επιστήμονας
	9) δάσκαλος του Αριστοτέλη
	10) ιδρύει σχολή με το όνομα Περίπατος

Μονάδες 10

B4.

α. Να γράψετε από μία ετυμολογικά συγγενή λέξη στα νέα ελληνικά (απλή ή σύνθετη) για την καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου (στις σύνθετες λέξεις να ληφθεί υπόψη το β' συνθετικό):

κεχώρισαι, προηγουμένων, απόλυτον, παρηκολούθουν, επανενεγκόντες

Μονάδες 5

β. «έπαγγελία», «προηγουμένων»: Ποια η σημασία των λέξεων στο κείμενο αναφοράς; (Μονάδες 2). Να γράψετε από μία περίοδο στη νέα ελληνική για την καθεμιά, στην οποία θα αποδίδεται μία σημασία της καθεμιάς λέξης στα νέα ελληνικά, διαφορετικής από αυτήν που έχουν στο κείμενο αναφοράς (η λέξη μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε οποιοδήποτε τύπο της νέας ελληνικής) (Μονάδες 3).

Μονάδες 5

B5. ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Αριστοτέλης, Πολιτικά Α 2, 10-13

Ώρα όμως να προσθέσουμε και κάτι άλλο στον λόγο μας: Στην τάξη της φύσης η πόλη προηγείται από την οικογένεια κι απ' τον καθένα μας ως άτομο· ο λόγος είναι ότι το όλον αναγκαστικά προηγείται του μέρους· πραγματικά, αν πάψει να υπάρχει το σώμα ως σύνολο, δεν θα υπάρχει πια ούτε πόδι ούτε χέρι παρά μόνο ως (ίδια) λέξη, όπως, ας πούμε, αν μιλούμε για πέτρινο χέρι (θα είναι, πράγματι, κάτι σαν αυτό, αν μια φορά πεθάνει): όλα τα πράγματα είναι αυτό που λέμε ότι είναι, αν τα κρίνουμε με κριτήριο τη λειτουργία και τις ιδιότητές τους· από τη στιγμή, επομένως, που θα πάψουν να έχουν αυτά τα χαρακτηριστικά, δεν θα πρέπει πια να λέμε ότι είναι ό,τι ήταν πριν, αλλ' ότι απλώς εξακολουθούν να λέγονται ακόμη με την ίδια λέξη.

Αφού μελετήσετε το παραπάνω κείμενο, να εντοπίσετε ομοιότητες και διαφορές σε σχέση με τα όσα αναφέρονται στο Κείμενο Αναφοράς για τη σχέση του ανθρώπου με τον κόσμο. Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με στοιχεία από τα δύο κείμενα.

Μονάδες 10

Γ. Αδίδακτο κείμενο

Ξενοφώντος, Απομνημονεύματα 2.2.10-14

Ο Σωκράτης συζητά με τον μεγαλύτερο γιο του, Λαμπροκλή, και τον νουθετεί σχετικά με την αξία του σεβασμού προς τους γονείς, καθώς ο νεαρός είχε οργιστεί με την μητέρα του.

καὶ ὁ Σωκράτης· Οὐκοῦν, ἔφη, σὺ ταύτην, εὖνουν τέ σοι οὔσαν καὶ ἐπιμελομένην ὡς μάλιστα δύναται κάμνοντος ὅπως ὑγιάνης τε καὶ ὅπως τῶν ἐπιτηδείων μηδενὸς ἐνδεῆς ἔσει, καὶ πρὸς τούτοις πολλὰ τοῖς θεοῖς εὐχομένην ἀγαθὰ ὑπὲρ σοῦ καὶ εὐχὰς ἀποδιδούσαν, χαλεπὴν εἶναι φῆς; ἐγὼ μὲν οἶμαι, εἰ τοιαύτην μὴ δύνασαι φέρειν μητέρα, τὰγαθὰ σε οὐ δύνασθαι φέρειν. εἰπέ δέ **μοι**, ἔφη, πότερον ἄλλον τινὰ οἶει δεῖν θεραπεύειν; ἢ παρεσκευάσαι μηδενὶ ἀνθρώπων πειραῖσθαι ἀρέσκειν μηδὲ πείθεσθαι μήτε στρατηγῶ μήτε ἄλλῳ ἄρχοντι; Ναὶ μὰ Δί' ἐγωγε, ἔφη. Οὐκοῦν, ἔφη ὁ Σωκράτης, καὶ τῷ γείτονι βούλει σὺ ἀρέσκειν, ἵνα σοι καὶ πῦρ ἐναύη, ὅταν τούτου δέη, καὶ ἀγαθοῦ τέ σοι γίγνηται συλλήπτωρ καί, ἂν τι σφαλλόμενος τύχης, εὐνοϊκῶς ἐγγύθεν βοηθῆ σοι; Ἔγωγε, ἔφη. Τί δέ; συνοδοιπόρον ἢ σύμπλουν, ἢ εἴ τῳ ἄλλῳ ἐντυγχάνοις, οὐδὲν ἂν σοι διαφέροι φίλον ἢ ἐχθρὸν γενέσθαι, ἢ καὶ τῆς παρὰ τούτων εὐνοίας οἶει δεῖν ἐπιμελεῖσθαι; Ἔγωγε, ἔφη. Εἴτα τούτων μὲν ἐπιμελεῖσθαι παρεσκευάσαι, τὴν δὲ μητέρα τὴν πάντων μάλιστά σε φιλοῦσαν οὐκ οἶει δεῖν θεραπεύειν; οὐκ οἶσθ' ὅτι καὶ ἡ πόλις ἄλλης μὲν ἀχαριστίας οὐδεμιᾶς ἐπιμελεῖται οὐδὲ δικάζει, ἀλλὰ περιορᾷ τοὺς εὖ πεπονθότας χάριν οὐκ ἀποδόντας, ἐὰν δέ τις γονέας μὴ θεραπεύῃ, τούτῳ δίκην τε ἐπιτίθησι καὶ ἀποδοκιμάζουσα οὐκ ἐᾷ **ἄρχειν** τοῦτον; καὶ νῆ Δία ἐὰν τις τῶν γονέων τελευτησάντων τοὺς τάφους μὴ κοσμήῃ, καὶ τοῦτο ἐξετάζει ἡ πόλις ἐν ταῖς τῶν ἀρχόντων δοκιμασίαις. σὺ οὖν, ὦ παῖ, ἐὰν σωφρονῆς, **τοὺς μὲν θεοὺς** παραιτήσῃ συγγνώμονάς **σοι** εἶναι, εἴ τι παρημέληκας τῆς μητρός, μή σε καὶ οὗτοι νομίσαντες ἀχάριστον εἶναι οὐκ ἐθελήσωσιν εὖ ποιεῖν, τοὺς δὲ ἀνθρώπους φυλάξει μή σε αἰσθόμενοι τῶν γονέων ἀμελοῦντα πάντες ἀτιμάσωσιν, εἴτα ἐν ἐρημίᾳ φίλων ἀναφανῆς. εἰ γάρ σε ὑπολάβοιεν πρὸς τοὺς γονέας ἀχάριστον εἶναι, οὐδεὶς ἂν νομίσειεν εὖ σε ποιήσας χάριν ἀπολήψεσθαι.

ἐχθή: τάξιμο, τάμα (εδώ)

πῦρ ἐναύω τινι: ανάβω φωτιά σε κάποιον

συλλήπτωρ: βοηθός

Γ1. Να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση του παρακάτω αποσπάσματος: «**καὶ ὁ Σωκράτης... οὐ δύνασθαι φέρειν**».

Μονάδες 10

Γ2. Με ποια επιχειρήματα ο Σωκράτης αποδεικνύει στον γιο του την αξία του σεβασμού και της υπακοής στους γονείς;

Μονάδες 10

Γ3.

α. «Οὐκοῦν, ἔφη ὁ Σωκράτης, καὶ τῷ γείτονι βούλει σὺ ἀρέσκειν, ἵνα σοὶ καὶ πῦρ ἐνάυη, ὅταν τούτου δέη, καὶ ἀγαθοῦ τέ σοι γίγνηται συλλήπτωρ»: Να μεταφέρετε τα τριτόκλιτα αρσενικά ουσιαστικά στην κλητική του ίδιου αριθμού και τις αντωνυμίες στην αιτιατική πληθυντικού.

Μονάδες 5

β. Να γράψετε στο τετράδιό σας τον τύπο που ζητείται για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις:

ἀποδιδούσαν: β' ενικό Προστακτική Αορίστου β' Μέσης φωνής

φής: τον ίδιο τύπο στον Παρατατικό

διαφέρου: τον ίδιο τύπο στον Αόριστο β' στην ίδια φωνή

περιορᾶ: γ' ενικό υποτακτική Παρακειμένου στην ίδια φωνή

ἐπιτίθησι: απαρέμφατο Αορίστου β' στην ίδια φωνή

Μονάδες 5

Γ4.α. Να αναγνωρίσετε συντακτικά τους όρους του κειμένου: **μοι, τοὺς θεοὺς, ἄρχειν, σοι**

Μονάδες 4

β. εἰ γὰρ σε ὑπολάβοιεν πρὸς τοὺς γονέας ἀχάριστον εἶναι, οὐδεὶς ἂν νομίσειεν εὖ σε ποιήσας χάριν ἀπολήψεσθαι: Να αναγνωριστεί το είδος του υποθετικού λόγου (μονάδες 3) και να τον ξαναγράψετε με τις απαιτούμενες αλλαγές, ώστε να δηλώνει το αντίθετο του πραγματικού (μονάδες 2)

Μονάδες 5

γ. τελευτησάντων: Να αναλυθεί σε δευτερεύουσα πρόταση η μετοχή.

Μονάδα 1

Υπολογισμός Μορίων Πανελλαδικών 2022

Χρησιμοποιήστε την Εφαρμογή για να **υπολογίσετε Μόρια** για κάθε Πανεπιστημιακό Τμήμα / Σχολή!

Υπολογίστε Μόρια, δείτε τα **Τμήματα Επιτυχίας** (με τις περσινές βάσεις), τις **Ελάχιστες Βάσεις Εισαγωγής** για κάθε Ειδικό Μάθημα και για κάθε Πανεπιστημιακό Τμήμα μέσα από την [ιστοσελίδα](#) του ΜΕΘΟΔΙΚΟΥ ή την Android Εφαρμογή: [mobile app](#)

Ενδεικτικές Απαντήσεις

Α. Διδαγμένο Κείμενο

A1. i. Σωστό   ii. Λάθος   iii. Λάθος   iv. Λάθος   v. Σωστό

B1. Ο Επικτήτος πιστεύει ότι ένα από τα πλέον ουσιώδη στοιχεία της ανθρώπινης ύπαρξης είναι η προαίρεσις, την οποία θεωρεί ως το *κράτιστον*, το *κυριώτερον* και το *ισχυρότερον* στοιχείο του ανθρώπου, καθώς είναι σύμφυτη με την ελευθερία του. «Η προαίρεσις είναι ένας σημαντικός όρος της αρχαίας ηθικής φιλοσοφίας, κεντρικός στον Αριστοτέλη και σε Στωικούς, όπως ο Επικτήτος. Εκτός από τη γενική σημασία της προτίμησης, στον Επικτήτο σημαίνει την ελεύθερη βούληση, την ελεύθερη στοχαστική επιλογή ενεργειών που συγκροτεί τον ηθικό χαρακτήρα του ανθρώπου. Είναι κυρίως μια κρίση, η έλλογη ικανότητα να επιλέγουμε και να αποβλέπουμε στα αποτελέσματα των πράξεών μας.

Προϋπόθεση για την προαίρεσιν είναι η διαίρεσις των πραγμάτων σε αυτά που εξαρτώνται από εμάς (τὰ ἐφ' ἡμῖν) και σε αυτά που βρίσκονται πέρα από τις δυνάμεις μας (τα ἀπροαίρετα, τα οὐκ ἐφ' ἡμῖν) και είναι ἀδιάφορα για εμάς και την επίτευξη της ευδαιμονίας» (*Φάκελος Υλικού, σελ. 186*).

Επομένως, η έννοια της προαιρέσεως καλύπτει τόσο την ηθική θέληση, τη βούληση (τὸ βούλεσθαι), όσο και τη διάνοια (τὸ διανοεῖσθαι), τον νου, τη λογική δύναμη. Ενώ τα ζῶα ενεργούν απαρέγκλιτα σύμφωνα με τη φύση τους, ο άνθρωπος, πριν πράξει, σκέπτεται και αποφασίζει τι θα πράξει και συνειδητά επιλέγει και απορρίπτει. Προαίρεση λοιπόν είναι η βούληση που συνδέεται με την έννοια της επιλογής, η οποία ενυπάρχει στον άνθρωπο ως έλλογο ον.

Η προαίρεση λοιπόν συνδέεται με τον λόγον (= ικανότητα λογικής σκέψης και ομιλίας) – τη βασική ιδιότητα που διακρίνει τον άνθρωπο από τα άλλα ζῶα. Ο άνθρωπος, χάρη στην ικανότητα της λογικής σκέψης και ανάλυσης, της σύλληψης εννοιών και της διαμόρφωσης ηθικών αποφάσεων, επιλογών που συναρτώνται με τις αξίες και τις προτεραιότητες που θέτει στη ζωή του, καταξιώνεται ως ηθικό ον, διότι μπορεί να διακρίνει το καλό και το κακό και να πράττει, να αποφασίζει αυτόβουλα.

B2. Το νέο ρητορικό ερώτημα αποτελεί λογική συνέχεια της προηγούμενης παραδοχής, ότι δηλαδή ο άνθρωπος είναι και πρέπει να αυτοπροσδιορίζεται ως πολίτης του κόσμου. Ο Επικτήτος, επιχειρώντας να δώσει απάντηση σε αυτό το ερώτημα, διατυπώνει την άποψη ότι ο άνθρωπος οφείλει να μην προτάσσει το προσωπικό του συμφέρον και να μην αποφασίζει για τίποτε, σαν να ήταν αποκομμένος από την ολότητα. Πρέπει να συνειδητοποιήσει πως δεν είναι ανεξάρτητος και αυτόνομος, αλλά αντίθετα εντάσσεται, υπάγεται σε ένα σύνολο, σε μια παγκόσμια κοινότητα, αποτελώντας οργανικό τμήμα της. Έτσι, η ευδαιμονία του ανθρώπου θα εξασφαλιστεί εφόσον αντιληφθεί το κοσμικό σχέδιο του λόγου για καθετί και για τον ίδιο και έτσι καταφέρει και ο ίδιος να ενταχθεί στον κόσμο και να ρυθμίσει κατάλληλα τη συμπεριφορά του. Ο φιλόσοφος, για να στηρίξει λογικά την άποψη-προτροπή που διατύπωσε αμέσως παραπάνω, χρησιμοποιεί μια παρομοίωση με το ανθρώπινο σώμα, το οποίο αποτελεί και αυτό ένα σύνολο (όλον) αποτελούμενο από μέρη (= τα μέλη και τα όργανα του σώματος).

Τα μέρη αυτά, αν και επιτελούν πολλές διαφορετικές μεταξύ τους λειτουργίες, αλληλεξαρτώνται και συνεργάζονται. Παρόμοια και ο άνθρωπος, αποκτώντας συνείδηση της θέσης του μέσα στον

ΜΕΘΟΔΙΚΟ

κόσμο, οφείλει να ενεργεί συντονίζοντας τις ορέξεις-επιθυμίες του και τις προτεραιότητές του με τον κοσμικό λόγο και ανάγοντας οτιδήποτε επιλέγει και πράττει στο σύνολο.

B3.

α. → (3).   β. → (6),   γ. → (9).   δ. → (8),
ε. → (10),   στ. → (2),   ζ. → (1),   η. → (5)

B4.α.

- **κεχώρισαι:** διαχωρισμός, ξέχωρος
- **προηγούμενων:** ηγέτης, ηγεμονικός
- **άπόλυτον:** διάλυση, καταλυτικός
- **παρηκολούθουν:** ανακόλουθος, εξακολούθηση
- **έπανενεγκόντες:** διηνεκές, οισοφάγος, παραφορά

B4.

β. έπαγγελία: σκοπός, προορισμός.

Νέα ελληνικά: υπόσχεση, επίσημη υπόσχεση ή διαβεβαίωση που δίνει ή υποχρέωση: *Δεν τηρήθηκαν οι προεκλογικές επαγγελίες του κόμματος και γι' αυτό γνώρισε την αποδοκιμασία.*

προηγούμενων: ηγετικών.

Νέα ελληνικά: αυτός που τίθεται πριν από κάποιον στη σειρά, ο προηγούμενος. *Τις προηγούμενες ημέρες παρατηρήθηκε μια έξαρση της εξάπλωσης της σκόνης στην ατμόσφαιρα.*

B.5. Και στα δύο κείμενα γίνεται λόγος για την θέση του λόγου και για την σχέση του ανθρώπου με τον κόσμο.

Ο Αριστοτέλης στο απόσπασμα από τα Πολιτικά δίνει στην πόλη ως κοινωνικό και πολιτικό σχηματισμό εκ φύσεως, ένα ηγεμονικό ρόλο και προηγείται από την οικογένεια και από τον κάθε άνθρωπο ξεχωριστά. Παρόλα αυτά ο άνθρωπος είναι προικισμένος από τη φύση του με το στοιχείο του λόγου κάτι που αποτελεί κατά τον Αριστοτέλη την ύψιστη απόδειξη ότι ο άνθρωπος είναι από τη φύση του προορισμένος να ζει στην πόλη.

Ο Επικτήτος στο κείμενο αναφοράς θεωρεί τον άνθρωπο ως ένα ηγεμονικό ον το οποίο είναι και αυτό προικισμένο από τη φύση του με την προαίρεση αλλά και με τον λόγον. Ο επικτήτος προτάσσει τον κεντρικό χαρακτήρα του ανθρώπου σε σχέση με τα υπόλοιπα όντα του κόσμου.

Θα μπορούσαμε να πούμε ότι και οι δύο δίνουν σημαίνουσα θέση στον λόγον. Ο μεν Αριστοτέλης, μιας και ζει στην κλασική εποχή κατά την οποία ο θεσμός της πόλης κράτους είναι ο επικρατών, θεωρεί την πόλη ως πρωταρχικό σχηματισμό και προορισμό του ανθρώπου, ως το τέλος του, ενώ ο Επικτήτος προβαίνει σε μια πιο ανθρωποκεντρική προσέγγιση προτάσσοντας τον άνθρωπο ως κοσμοπολίτη.

Τέλος χαρακτηριστικά παρατηρούμε ότι και οι δύο φιλόσοφοι χρησιμοποιούν παρομοίωση με τα μέρη του σώματος για να τονίζουν την σημασία του λόγου.

Γ. Αδίδακτο Κείμενο

Γ1. Και ο Σωκράτης· Λοιπόν, είπε, εσύ λες ότι αυτή είναι ανυπόφορη, αν και διάκειται ευνοϊκά σε σένα και, όταν είσαι ασθενής, φροντίζει όσο μπορεί περισσότερο για να γίνεις καλά και για να μη σου λείπει τίποτα, και επιπροσθέτως μολονότι ζητά με προσευχή από τους θεούς πολλά καλά για σένα και ενώ τηρεί τα ταξίματά της; Εγώ βέβαια νομίζω πως, αν δεν μπορείς να αντέξεις τέτοιου είδους μητέρα, δεν μπορείς να αντέξεις τα αγαθά.

Γ2. Στο δοθέν απόσπασμα, ο Σωκράτης επιχειρηματολογεί στον γιο του αναφορικά με την αξία του σεβασμού και της υπακοής στους γονείς.

Ειδικότερα, εφαρμόζοντας τις προσφιλείς του μεθόδους, τη διαλεκτική και τη μαιευτική, ρωτά αρχικά τον νεαρό αν νομίζει πως πρέπει να τιμά τους άλλους («*πότερον ἄλλον τινὰ οἶει δεῖν θεραπεύειν;*») ή προτιμά να μην είναι αρεστός σε κανέναν από τους ανθρώπους («*ἢ παρεσκεύασαι μηδενὶ ἀνθρώπων πειρᾶσθαι ἀρέσκειν*») και αν είναι διατεθειμένος να μην υπακούει ούτε σε στρατηγό ούτε σε άλλον άρχοντα («*μηδὲ πείθεσθαι μήτε στρατηγῶ μήτε ἄλλῳ ἄρχοντι;*») Όταν ο Λαμπροκλής του απαντά με βεβαιότητα πως πρέπει να τιμά τους άλλους («*Ναὶ μὰ Δι' ἔγωγε, ἔφη*»), ο Σωκράτης συνεχίζει ρωτώντας τον αν θέλει να είναι αρεστός στον γείτονά του, έτσι ώστε εκείνος να τον βοήθησει, αν παραστεί ανάγκη ή κάνει κάποιο σφάλμα («*Οὐκοῦν, ἔφη ὁ Σωκράτης, καὶ τῷ γείτονι βούλει σὺ ἀρέσκειν, ἴνα σοι καὶ πῦρ ἐναύῃ, ὅταν τούτου δέῃ, καὶ ἀγαθοῦ τέ σοι γίγνηται συλλήπτωρ καί, ἂν τι σφαλλόμενος τύχῃς, εὐνοϊκῶς ἐγγύθεν βοηθῇ σοι;*»). Αφού ο νέος απαντά και πάλι καταφατικά («*Ἔγωγε, ἔφη*»), ο φιλόσοφος του απευθύνει την ερώτηση αν πιστεύει πως πρέπει να μεριμνά ώστε να κερδίζει την εὐνοια ακόμη και συνταξιδιωτῶν του ή και άλλων τυχαίων ανθρώπων («*συνοδοιπόρον ἢ σύμπλουν, ἢ εἴ τῳ ἄλλῳ ἐντυγχάνοις, οὐδὲν ἂν σοι διαφέρῃ φίλον ἢ ἐχθρὸν γενέσθαι, ἢ καὶ τῆς παρὰ τούτων εὐνοίας οἶει δεῖν ἐπιμελεῖσθαι;*»). Ο νεαρός συνεχίζει να απαντά θετικά στον πατέρα του και έτσι ο Σωκράτης και πάλι με ερώτηση του εξηγεί πως δεν είναι δυνατό να ενδιαφέρεται για όλα αυτά τα πρόσωπα, όμως για την μητέρα του που τον αγαπά να μη θέλει να την τιμά και να την υπακούει («*Εἶτα τούτων μὲν ἐπιμελεῖσθαι παρεσκεύασαι, τὴν δὲ μητέρα τὴν πάντων μάλιστα σε φιλοῦσαν οὐκ οἶει δεῖν θεραπεύειν;*»)

Πλησιάζοντας στο τέλος της επιχειρηματολογίας του, ο Σωκράτης αναφέρεται και στα οφέλη που θα προκύψουν αν ο γιος του υιοθετήσει την πρόπευσα συμπεριφορά προς τη μητέρα του. Πιο συγκεκριμένα, αναφέρει το γεγονός πως η πόλη δεν ενδιαφέρεται και δεν δικάζει καμιά άλλη αχαριστία, αλλά περιφρονεί τους αγνώμονες που δεν ανταπέδωσαν τη χάρη που έλαβαν («*οὐκ οἶσθ' ὅτι καὶ ἡ πόλις ἄλλῃς μὲν ἀχαριστίας οὐδεμιᾶς ἐπιμελεῖται οὐδὲ δικάζει, ἀλλὰ περιορᾷ τοὺς εὐπελονθότας χάριν οὐκ ἀποδόντας*»), ενώ από όσους επέδειξαν ασέβεια προς τους γονεῖς -είτε ζωντανούς είτε νεκρούς- τους δικάζει και τους στερεί το δικαίωμα να εκλέγονται σε δημόσια αξιώματα, αφού η στάση τους απέναντι στους γονεῖς είναι κριτήριο αξιολόγησης για τους δοκιμαζομένους («*ἐὰν δὲ τις γονέας μὴ θεραπεύῃ, τούτῳ δίκην τε ἐπιτίθησι καὶ ἀποδοκιμάζουσα οὐκ ἔᾶ ἄρχειν τοῦτον. καὶ νῆ Δία ἐὰν τις τῶν γονέων τελευτησάντων τοὺς τάφους μὴ κοσμήῃ, καὶ τοῦτο ἐξετάζει ἡ πόλις ἐν ταῖς τῶν ἀρχόντων δοκιμασίαις.*»). Τέλος, παροτρύνει τον γιο του να δείξει συνετή στάση και να ζητήσει από τους θεούς συγχώρεση αν σε κάτι έχει παραμελήσει τη μητέρα του, καθώς ελλοχεύει ο κίνδυνος να τον θεωρήσουν αχάριστο και να μην τον ευεργετήσουν («*σὺ οὖν, ὦ παῖ, ἐὰν σωφρονῆς, τοὺς μὲν θεοὺς παραιτήσῃ συγγνώμονάς σοι εἶναι, εἴ τι παρημέληκας τῆς μητρός, μὴ σε καὶ οὗτοι νομίσαντες ἀχάριστον εἶναι οὐκ ἐβελήσωσιν εὐποιεῖν*») και να προσέχει μήπως οι άνθρωποι τον περιφρονήσουν, καθώς αν αντιληφθῶν ότι είναι αγνώμων προς τους γονεῖς κανείς δεν θα θελήσει να του προσφέρει την παραμικρή ωφέλεια («*τοὺς δὲ ἀνθρώπους φυλάξει μὴ σε αἰσθόμενοι τῶν γονέων ἀμελοῦντα πάντες ἀτιμάσωσιν, εἶτα ἐν*

ΜΕΘΟΔΙΚΟ

έρημία φίλων αναφανής. εἰ γάρ σε ὑπολάβοιεν πρὸς τοὺς γονέας ἀχάριστον εἶναι, οὐδεὶς ἂν νομίσειεν εὖ σε ποιήσας χάριν ἀπολήψεσθαι»).

Συμπερασματικά, ο σπουδαῖος φιλόσοφος με επαγωγική συλλογιστική πορεία, με εὔστοχες ερωτήσεις και διαπιστώσεις φαίνεται να συμβουλεύει ορθά τον μεγάλο του γιο ὅσον αφορά την αναγκαιότητα να επιδεικνύει κανείς σεβασμό και υπακοή στους γονεῖς του, αφού η συμπεριφορά αυτή δεν συμβάλλει μονάχα στην ομαλότητα των ενδοοικογενειακῶν δεσμών, ἀλλὰ επηρεάζει ἄμεσα και καθοριστικά τη ζωή των νέων στα κοινά.

Γ3.

α. ὦ Σώκρατες, ὦ γείτον, ὦ συλλήπτορ, ὑμᾶς, ταῦτα

β. ἀπόδου

ἔφησθα - ἔφησ

διενέγκοι

περιω(ο)ρακυῖα ἦ

ἐπιθεῖναι

Γ4.

α. μοι: Ἐμμεσο αντικείμενο στο ρήμα «εἰπέ»

τοὺς θεοὺς: Ἄμεσο αντικείμενο στο ρήμα «παραιτήσει»

ἄρχειν: ονοματικό ἀναρθρο τελικό ἀπαρέμφατο ως αντικείμενο στο ρήμα «ἔῃ». Ὑποκείμενο ἀπαρεμφάτου «τοῦτον», σχέση ἑτεροπροσωπίας.

σοι: ονοματικός ἑτερόπτωτος προσδιορισμός ως δοτική ἀντικειμενική στο «συγγνώμονάς»

β. Αναγνώριση υποθετικού λόγου

Υπόθεση: εἰ ὑπολάβοιεν (εἰ + Ἀπλή Εὐκτική)

Ἀπόδοση: ἂν νομίσειεν (Δυνητική Εὐκτική)

Εἶδος: Ἀπλή Σκέψη του λέγοντος

Μετατροπή στο ἀντίθετο του πραγματικού

εἰ γάρ σε ὑπέλαβον πρὸς τοὺς γονέας ἀχάριστον εἶναι, οὐδεὶς ἂν ἐνόμισεν εὖ σε ποιήσας χάριν ἀπολήψεσθαι

γ. Ἀνάλυση: ὅταν τελευτήσωσι

Ευχόμαστε καλή δύναμη & επιτυχία!